
Добренко А.В.,
студентка 6 курсу, 2 групи,
господарсько-правового факультету
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМА ІСНУВАННЯ ЛАТЕНТНИХ ЖЕРТВ ЗЛОЧИНУ: СУТНІСТЬ І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Ключові слова: віктимологія, латентна жертва злочину.

Анотація. У тезах розглянуто проблему існування латентних жертв злочинів. Досліджено способи виявлення латентних жертв злочинних посягань. Наведено приклад міжнародного врегулювання даного питання.

Ключевые слова: віктимологія, латентная жертва преступления.

Аннотация. В тезисах рассмотрена проблема существования латентных жертв преступлений. Исследованы способы выявления латентных жертв преступных посягательств. Приведен пример международного урегулирования данного вопроса

Keywords: victimology, latent victim.

Summary. The theses depicts the problem of existence of latent victims. Methods of identifying latent victims have been studied. An example of international settlement of these problems is given

В перекладі з латинської мови «латентний» означає прихований. В кримінології це поняття найчастіше зустрічається при розгляді й вивченні такого явища як злочинність, і відомим кримінологом Закалюком А.П. латентна злочинність визначається як частка злочинності, що становить сукупність злочинів різних видів, які вчинені, але з різних причин не стали предметом передбаченого законом реагування у вигляді порушення кримінально-процесуального провадження та притягнення винних у їхньому вчиненні до відповідальності. [1, с. 177]. Але важливо зазначити те, що поряд із проблемою прихованої злочинності в Україні та у тісному взаємозв'язку з нею існує питання латентних жертв злочинів, яке має важливе значення, в тому числі для запобігання та протидії злочинності, та потребує свого дослідження та вирішення.

Вивченням явищ, пов'язаних із жертвами злочинних посягань, займається відносно нова наука – віктимологія. Так, під жертвою злочину у віктимології мається на увазі людина чи спільність людей у будь-якій формі їх інтеграції, яким безпосередньо або опосередковано заподіяно злочином шкоду [2, с. 124]. Відповідно латентною є така жертва злочинного посягання, яка з тих чи інших причин не відома правоохоронним органам і не враховується в офіційній кримінологічній статистиці. Професор Головкін Б.М. виокремив ознаки, що визначають латентний стан жертви, якими є невідомість для органів державної влади або ж відомість, однак офіційне невизнання у передбаченому законом порядку потерпілим від злочину [3, с. 74-75]. Слід додати, що невідомість для правоохоронних органів може виникати внаслідок того, що особа сама не знала про вчинення стосовно неї злочину або вона знала, але свідомо не повідомила про цей факт органам влади через побоювання, страх незахищеності в майбутньому, недовіру до правоохоронних органів, особисте небажання або інші причини.

Так само, як і явище прихованої злочинності, що не дає змоги встановити її реальні показники в Україні в кількісно-якісному вимірі, проблема існування латентних жертв злочинів потребує нагального вирішення. Перш за все постає питання захисту прав осіб, які потерпіли внаслідок злочинних посягань, адже внаслідок їх невідомості для правоохоронних органів вони не отримують необхідної правової допомоги, не здійснюється відновлення їх порушених чи обмежених прав. Крім того, виявлення прихованої злочинності й подолання негативних наслідків її існування невіддільне від виявлення латентних жертв злочину, а отже такі заходи повинні здійснюватися у взаємному зв'язку.

Шляхи вирішення даних проблем можуть бути різними. Зокрема, можливим є застосування таких способів, як анкетування, вдосконалення обліку потерпілих, дослідження матеріалів засобів масової інформації тощо. Важливим є використання даних методів у сукупності й систематично. Крім того, доцільним є вивчення досвіду зарубіжних світу. Так, дослідники виокремлюють застосування міжнародних віктимологічних досліджень, національних віктимологічних опитувань, самостійних обов'яз-

кових звітів порушників тощо [4, с. 115]. Не можна оминати й питання покращення захисту жертв злочинів і досвід зарубіжних країн у цій сфері. Зокрема, у Франції функціонує низка організацій, що займаються питаннями підтримки жертв злочинів, в Естонії у 2003 році був прийнятий закон про підтримку жертв злочинів, а в Канаді функціонує Офіс Федерального Омбудсмена жертв злочинів, який є відповідальним за надання допомоги жертвам злочинів та їхнім сім'ям [5, с. 179].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х книгах. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. I: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
2. Голіна В.В., Головкін Б.М., Валуйська М.Ю. та ін.. Кримінологія: підручник. Харків: Право, 2014. 440 с.
3. Головкін Б. М. Поняття латентної жертви злочину у віктимології. Державна політика у сфері захисту прав потерпілих від кримінальних правопорушень в Україні: матеріали «круглого столу» в рамках VII Всеукр. фестивалю науки 25 квіт. 2013 р. Харків, 2013. С. 74–77. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10985/1/Golovkin_74-77.pdf
4. Дзюба А.Ю. Деякі аспекти вивчення жертв латентних злочинів у закордонних віктимологічних дослідженнях. Форум права. 2016. № 4. С. 113–118.
5. Сметаніна Н. В., Дойонко О.В. Міжнародний досвід захисту прав жертв злочинів. Право і суспільство, 2018. № 6, ч. 2. С. 178–182.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. В.В. Пивоваров